

VELEUČILIŠTE “NIKOLA TESLA” U GOSPIĆU

Kristijan Kotlar

**STATISTIČKA ANALIZA BROJA PREVEZENIH PUTNIKA I VOZILA U
OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE**

**STATISTICAL ANALYSIS OF THE NUMBER OF TRANSPORTED PASSENGERS
AND VEHICLES OF COASTAL LINER MARITIME TRAFFIC OF ZADAR
COUNTY**

Završni rad

Gospić, 2018.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Prometni odjel

Stručni studij cestovnog prometa

**STATISTIČKA ANALIZA BROJA PREVEZENIH PUTNIKA I VOZILA U
OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE**

**STATISTICAL ANALYSIS OF THE NUMBER OF TRANSPORTED PASSENGERS
AND VEHICLES OF COASTAL LINER MARITIME TRAFFIC OF ZADAR
COUNTY**

Završni rad

MENTOR:

Kristina Devčić, univ. spec. oec.

STUDENT:

Kristijan Kotlar

MBS: 0135141227

Gospić, ožujak 2018.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Prometni odjel

Gospić, 10. travnja 2017.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku _____ Kristijanu Kotlaru _____ MBS: _____ 0135141227 _____.

Studentu stručnog studija Cestovni promet izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Statistička analiza broja prevezenih putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu
Zadarske županije

Sadržaj zadatka :

Definirati pojam morske luke i lučkog prometa. Dati pregled kriterija za razvrstaj luka. Definirati podjelu i namjenu luka otvorenih za javni promet. Opisati promet putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske i posebno Zadarske županije. Analizirati broj prevezenih putnika i vozila u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije. Donijeti zaključak.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: _____ Kristina Devčić, v.pred. _____ zadano: _____ 10. travnja 2017. _____, _____
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Pročelnik odjela: _____ Slađana Čuljat, pred. _____ predati do: _____ 05. rujna 2018. _____, _____
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Student: _____ Kristijan Kotlar _____ primio zadatak: _____ 10. travnja 2017. _____, _____
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom Statistička analiza broja prevezenih putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentorice Kristine Devčić.

Kristijan Kotlar



SAŽETAK

Obalni linijski promet od značaja je za Republiku Hrvatsku budući se njena obala proteže oko 49 nasanjenih otoka zbog čega je potrebno osigurati njihov održivi razvoj. Kako bi se osigurao siguran prijevoz putnika i vozila, od važnosti je i ustroj morskih luka u kojima se taj promet i odvija, a bitan je i razvoj lučke infrastrukture. Istraživanje i utvrđivanje značajki pomorskog prometa putnika i vozila od iznimnog je značaja jer usklađenost prometa i turizma predstavlja osnovu održivog razvoja i gospodarskog razvitka Republike Hrvatske. Za Zadarsku županiju pomorski promet ima veliki značaj kako zbog povezivanja zadarskih otoka s kopnom tako i za pomorsko povezivanje s inozemstvom budući se njime ostvaruje najveći izvoz za djelatnosti koji imaju značajan udio u gospodarstvu Zadarske županije te zbog činjenice kako Zadarska županija bilježi sve značajnije rezultate u području turizma.

Ključne riječi: luka, promet putnika, promet vozila, obalni linijski pomorski promet, održivi razvoj.

SUMMARY

Coastline traffic is of a great importance for the Republic of Croatia since its coastline extends around on more than 49 inhabited islands, which is why their sustainable development needs to be ensured. In order to ensure the safe transport of passengers and vehicles as well, the structure of the sea ports in which this traffic is taking place is important, as well as the development of their infrastructure. Significant is the research and identification of maritime traffic characteristics since the synchronization of transport and tourism represents the basis of sustainable development and economic development of the Republic of Croatia. Due to the facts that it effectuates the largest export for activities that have significant results in tourism, maritime traffic is highly important because of the connection of the islands with the mainland as well as for the maritime connection abroad.

Key words: port, passenger traffic, vehicle traffic, coastal liner traffic, maritime traffic, sustainable development

SADRŽAJ:

1.	UVOD.....	1
1.1.	Problem i predmet završnog rada	2
1.2.	Svrha i cilj završnog rada	2
1.3.	Struktura završnog rada	3
1.4.	Metode	3
2.	MORSKE LUKE	4
2.1.	Definicija luke i lučkog sustava.....	4
2.2.	Podjela luka po Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama.....	5
2.3.	Kriteriji za razvrstaj luka otvorenih za javni promet	5
2.3.1.	Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku.....	6
2.3.2.	Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke županijskog značaja...	6
2.3.3.	Mjerilo za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke lokalnog značaja	7
2.4.	Podjela i namjena lučkih područja luka otvorenih za javni promet	7
2.4.1.	Operativni dio luke	7
2.4.2.	Komunalni dio luke	8
2.4.3.	Nautički dio luke	9
2.4.4.	Privezišta i sidrišta.....	9
2.5.	Upravljanje lukama	10
2.5.1.	Upravljanje lukama županijskog i lokalnog značaja u Zadarskoj županiji	11
3.	PROMET PUTNIKA I VOZILA U OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU REPUBLIKE HRVATSKE	15
4.	PROMET PUTNIKA I VOZILA U OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE	22
4.1.	Plovidbene linije za prijevoz putnika i vozila u Zadarskoj županiji.....	23
4.2.	Koncesionari.....	23
4.2.1.	Jadrolinija d.d. Rijeka.....	23
4.2.2.	G&V line IADERA	24
4.2.3.	Miatours.....	26
4.2.4.	RPZ Vrgada	27
5.	STATISTIČKA ANALIZA PROMETA PUTNIKA I VOZILA U LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE.....	29

5.1.	Statistička analiza putničkog prometa u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije.....	29
5.2.	Statistička analiza prometa vozila u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije.....	37
6.	ZAKLJUČAK	41
	LITERATURA	43
	POPIS ILUSTRACIJA	45

1. UVOD

Republika Hrvatska na zapadu je naslonjena na Jadransko more čime joj je osiguran izlaz na Sredozemno more. Ukupna duljina hrvatske obale iznosi 6.278 km uključujući i obalu koja se proteže oko 1.244 otoka, otočića, grebena i hridi. Od ukupnog broja otoka 49 ih je naseljeno. Od ukupne površine Republike Hrvatske koja iznosi 87.661 km², unutrašnje morske vode i teritorijalno more protežu se na površini od 31.479 km² (unutrašnje morske vode 12.498 km² te teritorijalno more 18.981 km²). Hrvatska ima dugu pomorsku tradiciju, a sektor pomorstva oduvijek je imao ključnu ulogu u gospodarskom, trgovinskom i društvenom razvoju zemlje. Hrvatske luke integrirane su u sveobuhvatnu mrežu europskih prometnih koridora, što predstavlja razvojni potencijal koji omogućuje uključivanje u trgovinske tokove kako na europskom tako i na svjetskom tržištu, kao i transformaciju lučkih sustava u suvremene logističke i distribucijske gospodarske centre.

Za uravnotežen razvoj zemlje posebno je važno osigurati održiv razvoj otoka te spriječiti daljnje iseljavanje otočnog stanovništva. U tom kontekstu, za razvoj otoka značajan je obalni linijski pomorski promet koji se odvija na ukupno 56 javnih linija¹ od državnog značaja. Prema podacima Agencije za obalni linijski pomorski promet, u razdoblju od 2011. do 2016. godine prevezeno je sveukupno 70.396.684 putnika i 17.223.398 vozila.

Iz Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama proizlaze dvije kategorizacije luka. Jedna je kategorizacija luka po veličini i značaju za Republiku Hrvatsku u kojoj se razlikuju luke: od županijskog značaja i od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. Ovim lukama upravljaju lučke uprave. Luka od državnog značaja je luka čiji je osnivač Republika Hrvatska i čiji je osnutak, razvoj i poslovanje od prometnog, gospodarskog i drugog interesa za Republiku Hrvatsku. Luka od županijskog značaja je luka čiji je osnivač županija i čiji je osnutak, razvoj i poslovanje od prometnog, gospodarskog i drugog interesa za županiju. Razvrstaj morskih luka, lučko područje, osnivanje lučkih uprava, lučke djelatnosti i njihovo obavljanje, gradnja i korištenje lučke nadgradnje i podgradnje tebitna pitanja o redu u morskim lukama uređeni su Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama (Narodne novine 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16).

¹ Sukladno članku 4. Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom promet (Narodne novine 33/06, 38/09, 87/09, 18/11, 80/13, 56/16) linija je relacija ili skup relacija od početka do završetka prijevoza na kojima se obavlja prijevoz putnika, tereta i vozila prema objavljenom redu plovidbe s jednim ili više plovila, a relacija je udaljenost između dva mjesta na liniji koja su u redu plovidbe označena kao luke pristajanja

Uvjeti za razvrstaj luka otvorenih za javni promet i uvjeti za razvrstaj luka posebne namjene propisani su Uredbom o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene (Narodne novine 100/04, 82/07).

Općenito, prijevoz je prevoženje putnika ili robe na određenoj udaljenosti od mjesta ukrcaja/utovara do mjesta iskrcaja/istovara, a prikazuje se kao broj prevezenih putnika ili količina prevezene robe. Promet je kretanje vozila, putnika i robe, a prikazuje se kao broj doputovalih ili otputovalih putnika ili kao količina utovarene ili istovarene robe na željezničkim stanicama, morskim lukama, lukama unutarnjih vodnih putova i zračnih luka (Statistički ljetopis Republike Hrvatske, 2017: 347).

1.1. Problem i predmet završnog rada

Ovaj završni rad bavi se statističkom obradom i analizom prometa putnika i vozila u lukama Zadarske županije. U radu će se obraditi promet po lukama u Zadarskoj županiji te dati usporedni prikaz prometa po lukama, mjesecima i godinama pri čemu će biti obrađeno razdoblje od posljednjih šest godina. Veliko je značenje pomorskog prometa u prometnom povezivanju zadarskih otoka s kopnom te u pomorskom povezivanju Zadarske županije s inozemstvom budući da je linija Zadar-Ancona najkraća pomorska veza Zadarske županije s Republikom Italijom i linija kojom se ostvaruje najveći izvoz ribe, uvoz riblje hrane i mlađi te aluminijskih profila i drvnih prerađevina što su djelatnosti koje čine značajan udio u gospodarstvu Zadarske županije. Dodatno, ukazuje se na značaj turizma Zadarske županije koji svake godine ostvaruje sve značajnije rezultate.

1.2. Svrha i cilj završnog rada

Svrha i cilj ovog završnog rada je istražiti i utvrditi osnovne značajke prometa putnika i vozila u lukama na području Zadarske županije, utvrditi njegovo trenutno stanje te procijeniti moguće daljnje trendove njegova razvoja.

1.3. Struktura završnog rada

Završni rad je podijeljen u pet cijelina u kojima je obrađen prijevoz putnika i vozila u obalnom linijskom prometu te su na sažet i jezgrovit način obrađeni statistički podaci korištenjem niza znanstvenih metoda koje su dalje u radu nabrojane.

U uvodnom dijelu završnog rada razrađen je problem i predmet završnog rada, utvrđena je svrha i cilj izrade završnog rada.

U drugom dijelu obrađuje se pojam luke i lučkog sustava te se obrađuju kriteriji za razvrstaj luka i kriteriji za podjelu i namjenu lučkih područja luka otvorenih za javni promet. Opisuje se način upravljanja lukama županijskog i lokalnog značaja u Zadarskoj županiji kako su propisani zakonskim i podzakonskim aktima Republike Hrvatske.

Treći dio rada odnosi se na analizu prometa putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske pri čemu će se ukazati na razloge njegovog povećanja te moguće daljnje trendove u prijevozu putnika i vozila morem. Uz navedeno analizira se promet prevezenih vozila po županijama.

Četvrti dio rada odnosi se na analizu prometa putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije te obrađuju linije i koncesionari koji vrše prijevoz putnika i vozila na području Zadarske županije.

U petom dijelu rada prikazuje se statistička analiza prometa putnika i vozila u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije koja će uključiti razdoblje od 2011. – 2016. godine. U ovom dijelu rada analizira se broj prevezenih putnika i vozila po godinama, uspoređuje se broj prevezenih putnika na brzobrodskim linijama, broj prevezenih putnika na brodskim (klasičnim) linijama, analizira se broj prevezenih putnika po mjesecima tijekom 2016. godine te se posebice analizira prijevoz putnika i vozila na liniji Zadar-Ošljak-Preko.

1.4. Metode

Podaci korišteni prilikom pisanja završnog rada prikupljeni su iz stručnih knjiga, zakonskih propisa, internetskih izvora i statističkih tablica koji prate definiranu tematiku. Znanstvene metode korištene prilikom izrade rada su: metoda analize i sinteze, metoda komparacije, grafičke metode, deskriptivne metode te druge statističke metode.

2. MORSKE LUKE

Luka je mjesto za pristajanje brodova te ukrcaj, prekrcaj ili iskrcaj tereta ili putnika s brodova i na njih, te ih temeljem toga dijelimo na putničke i teretne luke. Luka može obuhvaćati jedan ili više lučkih bazena. Morske luke, danas, predstavljaju složena čvorišta različitih načina transporta u čiji su rad uključeni brojni gospodarski subjekti. Uzevši u obzir navedeno, za svaku obalnu državu je od iznimnog interesa ulagati u luke kako bi se postavile na tržište i bile konkurentne, jer su razvijene i moderne luke iznimno važan gospodarski subjekt svake obalne države, ne samo za pomorski promet, već i za ostale grane prometa. Prema prethodno navedenom luku se može promatrati kao spojnicu pomorskog prometa i ostalih vrsta prometa koja ih povezuje u jedan iznimno kompleksni i složen sustav.

2.1. Definicija luke i lučkog sustava

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (Narodne novine 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16) u članku 2. definira luku kao morsku luku, tj. morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje se s tim, a u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi, prema namjeni kojoj služe dijele na luke otvorene za javni promet i luke za posebne namjene.

Da bi putnička luka mogla djelovati, potrebna joj je odgovarajuća prometna povezanost - s jedne strane s kopnenim zaleđem, a s druge (morske) s ostalim lukama (Jugović, Lončar, 2008: 9).

Lučki sustav može se definirati kao dio svjetskoga prometnoga sustava u kojem se odvijaju promjene među osnovnim nositeljima pomorskoga i kopnenoga prometa. Lučki je sustav posebno važan segment valoriziranja mora i pomorske orijentacije države, a zajedno sa brodarstvom i brodogradnjom on je osnovna karika pomorskoga gospodarstva (Perić, Jugović, Lončar, 2010: 272).

2.2. Podjela luka po Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama

Podjelu luka definira članak 40. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.

Prema namjeni kojoj služe, luke se dijele na:

- 1) luke otvorene za javni promet i
- 2) luke za posebne namjene
- 3) Luke otvorene za javni promet² mogu biti otvorene za međunarodni promet i luke otvorene za domaći promet.

Prema veličini i značaju za Republiku Hrvatsku, luke otvorene za javni promet dijele se na:

- 1) luke osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku,
- 2) luke županijskog značaja,
- 3) luke lokalnog značaja.

Prema djelatnostima koje se obavljaju u lukama posebne namjene, te luke mogu biti:

- 1) vojne luke,
- 2) luke nautičkog turizma,
- 3) industrijske luke,
- 4) brodogradilišne luke,
- 5) sportske, ribarske i druge luke slične namjene.

2.3. Kriteriji za razvrstaj luka otvorenih za javni promet

Kriterije o razvrstaju luka otvorenih za javni promet definira Uredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene (Narodne novine 110/2004, 82/07).

Luke otvorene za javni promet prema veličini i značaju za Republiku Hrvatsku razvrstavaju se u sljedeće razrede:

1. luke osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku;
2. luke županijskog značaja;
3. luke lokalnog značaja.

² Sukladno članku 2. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama luka otvorena za javni promet jest morska luka koju, pod jednakim uvjetima može upotrebljavati svaki fizička i pravna osoba sukladno njenoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta.

2.3.1. Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku

Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku definira članak 4. Uredbe o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene, a ona su:

- 1) prosječni promet preko 1.500.000 tona tereta godišnje, uz zastupljenost tranzitnog prometa u strukturi ukupnog prometa s 10% u razdoblju 1998. – 2003. godine ili prosječan promet putnika preko 500.000 putnika godišnje, s 10% putnika u međunarodnom prometu u razdoblju od 1998. – 2003. godine za luku u kojoj se isključivo obavlja promet putnika;
- 2) željeznička i cestovna povezanost sa zaleđem, odnosno povezanost sa zračnim lukama;
- 3) instalirani lučki kapaciteti za promet od 5.000.000 tona tereta godišnje, sukladno strukturi tereta prema glavnim grupama roba, odnosno uređene obale i gatove za prihvat brodova dužine preko 130 m i gaza preko 6 m;
- 4) najmanje jedna redovna međunarodna teretna brodska linija mjesečno, odnosno najmanje dvije međunarodne putničke linije godišnje, za luku u kojoj se isključivo obavlja promet putnika.

2.3.2. Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke županijskog značaja

Mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke županijskog značaja definira članak 5. Uredbe o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene, a ona su:

- 1) prosječan promet preko 50.000 tona tereta godišnje u razdoblju od 1998. – 2003. godine, odnosno prosječan promet putnika preko 100.000 putnika godišnje u razdoblju 1998. – 2003. godine za luku u kojoj se isključivo obavlja promet putnika;
- 2) odgovarajuća cestovna povezanost sa zaleđem;

- 3) instalirani lučki kapaciteti za promet tereta 50.000 tona, odnosno gatove i obale za prihvat brodova do 80 m dužine i gaza do 4 m;
- 4) najmanje tri linije mjesečno u domaćem prometu za luku u kojoj se isključivo obavlja promet putnika.

2.3.3. Mjerilo za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke lokalnog značaja

Što se tiče mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u luke lokalnog značaja ono je prosječan promet do 50.000 tona tereta godišnje u razdoblju 1998. – 2003. godine, odnosno prosječan promet putnika do 100.000 putnika godišnje u razdoblju 1998. – 2003. godine za luku u kojoj se isključivo obavlja promet putnika. Lokalne luke su i sve luke koje služe javnoj uporabi, a imaju samo izgrađenu obalu za siguran privez plovila.

Članak 7. Uredbe o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene, s obzirom na pretežnu djelatnost, polazeći od mjerila za razvrstaj luke propisanih Uredbom, luke otvorene za javni promet dijele se na putničke luke i teretne luke. Ukoliko luka ispunjava uvjete za razvrstaj u pojedini razred, bilo prema putničkom, bilo prema teretnom prometu, ukupna luka se razvrstava u onaj razred za koji pretežiti promet zadovoljava mjerila.

2.4. Podjela i namjena lučkih područja luka otvorenih za javnih promet

Luke su određene lučkim područjem³ koji se sastoji od morskog i kopnenog dijela. Lučka područja po namjeni mogu se podijeliti na operativni, komunalni i nautički dio luke. Namjenu pojedinog dijela luke određuje lučka uprava, uz prethodnu suglasnost nadležne lučke kapetanije, te se koordinate dijelova lučkih područja unose u CIMIS sustav.

2.4.1. Operativni dio luke

Operativni dio luke je dio luke namijenjen za privez i odvez brodova u međunarodnom javnom linijskom pomorskom prometu, brodova u obalnom javnom linijskom pomorskom prometu, brodova, jahti i brodica u povremenom prijevozu putnika u međunarodnom pomorskom prometu, brodova, jahti i brodica u povremenom prijevozu putnika u obalnom

³ Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama u članku 2. definira lučko područje luke kao područje morske luke, koje obuhvaća jedan ili više morskih i kopnenih prostora (lučki bazen), koje se koristi za obavljanje lučkih djelatnosti, a kojim upravlja lučka uprava odnosno ovlaštenik koncesije.

pomorskom prometu, teretnih brodova te ostalih plovnih objekata i ribarskih brodova i brodica kada obavljaju djelatnost ukrcaja i iskrcaja putnika i tereta. Brodovi u javnom obalnom linijskom pomorskom prometu imaju prednost u korištenju operativnog dijela luke u odnosu na ostale plovne objekte. Operativni dio luke može služiti za privremeni i povremeni privez hrvatskih ratnih i hrvatskih javnih brodova i brodica.

Lučka uprava određuje obuhvat operativnog dijela luke, vrijeme zadržavanja plovila na operativnom djelu luke, a za obavljanje lučke operacije, plovila za povremeni prijevoz putnika, ribarskih plovila, jahta s profesionalnom posadom, teretnih i ostalih plovila, vodeći računa o raspoloživim kapacitetima luke i da takav boravak ne ometa javni pomorski prijevoz.

Pravilnikom o načinu održavanja reda u luci i uvjetima korištenja luke na području Županijske lučke uprave Zadar, Klasa: 342-21/16-01/879, Ur. broj: 2198-1-87-17-2 od 09. siječnja 2017. propisano je kako se na operativnom dijelu luke plaća se pristojba za upotrebu obale i brodska ležarina. Plovila u javnom pomorskom prijevozu ne plaćaju brodsku ležarinu kada obavljaju prijevoz na pomorskoj liniji za koju su ishodili koncesiju temeljem natječaja

2.4.2. Komunalni dio luke

Komunalni dio luke je dio luke namijenjen za stalni vez brodova i brodica čiji vlasnik ima prebivalište na području jedinice lokalne samouprave ili plovni objekt pretežito boravi na tom području i upisan je u upisnik brodova nadležne lučke kapetanije ili očevidnik brodica nadležne lučke kapetanije ili ispostave i za korištenje kojeg se zaključuje ugovor o stalnom vezu s Lučkom upravom i na kojem se u pravilu ne obavljaju gospodarske djelatnosti.

Mjesta za privez u komunalnom dijelu luke određuju se širinom i duljinom brodova i brodica i obrojčavaju se rednim brojem. Prilikom dodjele pojedinog veza na komunalnom dijelu luke potrebno je voditi brigu o dužini i namjeni plovila te ista plovila prema tim kriterijima i grupirati.

Pravilnikom o načinu održavanja reda u luci i uvjetima korištenja luke na području Županijske lučke uprave Zadar, Klasa: 342-21/16-01/879, Ur. broj: 2198-1-87-17-2 od 09. siječnja 2017. propisano je da se ugovorom o stalnom vezu uređuju osnovna prava i obveze korisnika stalnog veza, a posebice:

- mjesto priveza plovila na obilježenom vezu s istaknutim brojem, koji je ugovorom dodijeljen korisniku;
- sve uvjete glede sigurnosti plovidbe u luci i održavanja reda u luci
- iznos naknade za vez, način plaćanja
- vrijeme na koje se ugovor zaključuje

2.4.3. Nautički dio luke

Pravilnikom o načinu održavanja reda u luci i uvjetima korištenja luke na području Županijske lučke uprave Zadar, Klasa: 342-21/16-01/879, Ur. broj: 2198-1-87-17-2 od 09. siječnja 2017. propisano je kako je nautički dio luke je dio luke namijenjen za privez jahti, neovisno koriste li se za osobne potrebe ili gospodarske djelatnosti, te brodice za sport i razonodu.

Mjesta za privez u nautičkom dijelu luke određuju se širinom i duljinom jahti i brodica i označavaju se rednim brojem. Lučke bitve te drugi uređaji za privez i odvez plovniha objekata posebno se ne obilježavaju. Nautički dio luke otvorene za javni promet mora biti posebno označen, te se plovila moraju privezivati ili sidriti prema redoslijedu uplovljavanja i obzirom na karakteristike plovila. Na nautičkom dijelu luke plaća se pristojba za vez i boravišna pristojba.

Na nautičkom dijelu luke mogu se pružati i naplaćivati usluge opskrbe vodom, energijom, odvoz smeća i ostale usluge radi poboljšanja kvalitete usluge u luci, na temelju koncesije.

2.4.4. Privezišta i sidrišta

Pravilnikom o načinu održavanja reda u luci i uvjetima korištenja luke na području Županijske lučke uprave Zadar, Klasa: 342-21/16-01/879, Ur. broj: 2198-1-87-17-2 od 09. siječnja 2017. propisano je da osim operativnog, komunalnog i nautičkog lučkog područja, postoje i privezišta i sidrišta. Privezište je izdvojeno lučko područje koje je opremljeno za sigurno vezanje plovila. Sidrište je dio morskog akvatorija unutar lučkog područja namijenjen za sigurno sidrenje koje može biti opremljeno napravama za vez ili biti bez naprava. Sidrišta i privezišta mogu biti u funkciji komunalnog ili nautičkog dijela luke.

2.5. Upravljanje lukama

Za razliku od drugih javnih poduzeća ili ustanova koja osiguravaju usluge od općeg interesa bez obzira na financijsku opravdanost, lučka uprava županijskog značaja svoj gospodarski smisao dokazuju i potvrđuju kao subjekt koji će ukupnom poslovnom politikom

10

doprinijeti ne samo boljem korištenju, nego općenito boljem gospodarenju cjelokupnog lučkog područja kojim upravlja (Jugović, 2007: 179).

Svaka županija sama donosi odluke o osnivanju lučkih uprava na svojem području, što se nije pokazalo dobrim rješenjem jer postoji veliki nesrazmjer između broja lučkih uprava u županijama. Kao primjer, možemo navesti Istarsku županiju u kojoj se nalazi sedam luka županijskog značaja i dvadeset pet luka lokalnog značaja i ima osnovanih pet županijskih lučkih uprava, a Zadarska županija u kojoj se nalazi 103 luke lokalnog i 8 luka županijskog značaja ima samo jednu županijsku lučku upravu. Ovaj problem bi se trebao regulirati zakonom koji bi broj potrebnih lučkih uprava definirao prema prometu koji se ostvaruje u lukama.

2.5.1. Upravljanje lukama županijskog i lokalnog značaja u Zadarskoj županiji

Na temelju Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (Narodne novine 158/03, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16), Županijsko poglavarstvo Zadarske županije je Odlukom o osnivanju Lučke uprave za luke županijskog i lokalnog značaja (Službeni glasnik Zadarske županije 6/98, 15/03, 14/04, 11/05, 12/05, 9/07, 6/11, 16/15, 18/17) osnovalo Županijsku lučku upravu Zadar, radi upravljanja, gradnje i korištenja luka otvorenih za javni promet županijskog i lokalnog značaja na području Zadarske županije.

Slika 2. Logotip Županijske lučke uprave Zadar



Izvor: Županijska lučka uprava Zadar

Županijska lučka uprava Zadar je neprofitna pravna osoba s pravima i obvezama utvrđenim Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama i Odlukom o osnivanju Lučke

uprave za luke županijskog i lokalnog značaja sa zadaćom upravljanja, izgradnje i korištenja luka županijskog i lokalnog značaja, što između ostalog uključuje i osiguravanje trajnog i nesmetanog obavljanja lučkog prometa, sigurnost plovidbe i pružanje usluga od općeg interesa.

Djelatnosti koje obavlja Županijska lučka uprava, definirane su Statutom Županijske lučke uprave Zadar, Klasa: 342-21/16-02/196, Ur. broj: 2198-1-87-16-1 od 24. ožujka 2016. godine, a to su:

1. briga o gradnji, održavanju, upravljanju, zaštiti i unapređenju pomorskog dobra koje predstavlja lučko područje,
2. gradnja i održavanje lučke podgradnje, koja se financira iz proračuna osnivača lučke uprave,
3. stručni nadzor nad gradnjom održavanjem, upravljanjem i zaštitom lučkog područja (lučke podgradnje i nadgradnje),
4. osiguravanje trajnog i nesmetanog obavljanja lučkog prometa, tehničko-tehnološkog jedinstva i sigurnosti plovidbe,
5. osiguravanje pružanja usluga od općeg interesa ili za koje ne postoji gospodarski interes drugih gospodarskih subjekata,
6. usklađivanje i nadzor rada ovlaštenika koncesije koji obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području,
7. donošenje odluke o osnivanju i upravljanju slobodnom zonom na lučkom području sukladno propisima koji uređuju slobodne zone,
8. drugi poslovi utvrđeni zakonom.

Bez obzira što su lučke uprave javne institucije, one su ujedno i subjekti koji organizacijskim ustrojem, tarifom i ukupnom poslovnom politikom pridonose ne samo boljem korištenju, nego općenito boljem gospodarenju cjelokupnim lučkim područjem (Jugović, Lončar, Jolić, 2012: 46).

Vrste lučkih djelatnosti u lukama otvorenim za javni promet županijskog i lokalnog značaja sukladno članku 78. stavak 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama su:

- privez i odvez brodova, jahti, ribarskih, sportskih i drugih brodica i plutajućih objekata,
- ukrcaj, iskrcaj, prekrcaj, prijenos i uskladištenje roba i drugih materijala,
- ukrcaj i iskrcaj putnika i vozila,
- ostale gospodarske djelatnosti koje su s ovima u neposrednoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi (npr. ugostiteljska djelatnost, servisne djelatnosti i dr.).

Županijska lučka uprava Zadar većinu investicija i ulaganja u infrastrukturu putničkih i trajektnih luka ostvarila je u razdoblju od 2005. do 2010. godine u kojoj je izgrađena i najprometnija luka u Zadarskoj županiji - luka otvorena za javni promet županijskog značaja - Preko u iznosu od 21.521.355,72 kn.

Sveukupni iznos investicija Županijske lučke uprave Zadar u izgradnji objekata lučke infrastrukture na području luka otvorenih za javni promet županijskog i lokalnog značaja iznosi 127.004.939,92 kn.

U referentnom razdoblju koje se obrađuje u ovom završnom radu značajnija ulaganja u infrastrukturu luka pod ingerencijom Županijske lučke uprave Zadar u kojima se obavlja linijski promet investirala su:

- 2011. godine rekonstrukcija i dogradnja postojećeg pristana za brodove u luci Brgulje, otok Molat, vrijednost investicije - 1.443.590,73 kuna
- 2013. godine rekonstrukcija lukobrana i lučki iskop pripadajućeg akvatorija u luci Vrgada, vrijednost investicije - 3.571.069,93 kuna
- 2015. godine rekonstrukcija velikog mula luke Biograd, vrijednost investicije - 7.850.067,25 kuna
- 2016. godine izgradnja luke Tkon (1. i 2. faza), vrijednost investicije - 13.104.603,44 kuna

Ono što se može istaknuti kao najvažnije ulaganje u lučku infrastrukturu u budućnosti jest dovršetak izgradnje luke Tkon koje se planira financirati iz fondova Europske unije iz operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.“

Budući da je luka Tkon, luka županijskog značaja čiji je postojeći pristan nedovoljnih dimenzija, a ukrcaj se izvodi izravno iz mjesne prometnice, cilj dovršetka izgradnje je osuvremenjivanje i gradnja nove infrastrukture luke koja će poboljšati komunikaciju s kopnom, odnosno lukom Biograd n/m. Izgradnja luke doprinijeti će povećanju broja putnika, ali i sigurnosti prometa u ovom dijelu Jadrana. Vrijednost investicije procjenjuje se na 45 milijuna kuna s uključenim PDV-om.

3. PROMET PUTNIKA I VOZILA U OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 2. Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu (Narodne novine 33/06, 38/09, 87/09, 18/11, 80/13, 56/16) definira javni prijevoz u linijskom obalnom pomorskom prometu kao prijevoz putnika, tereta i vozila u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji se obavlja na unaprijed utvrđenim linijama prema javno objavljenim uvjetima reda plovidbe i cjenikom usluga.

Djelatnost obavljanja javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu je djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku.

Radi poslova u vezi s davanjem koncesija za obavljanje javnog prijevoza na državnim linijama Vlada Republike Hrvatske osnovala je Agenciju za obalni linijski pomorski promet. Sjedište Agencije je u Splitu.

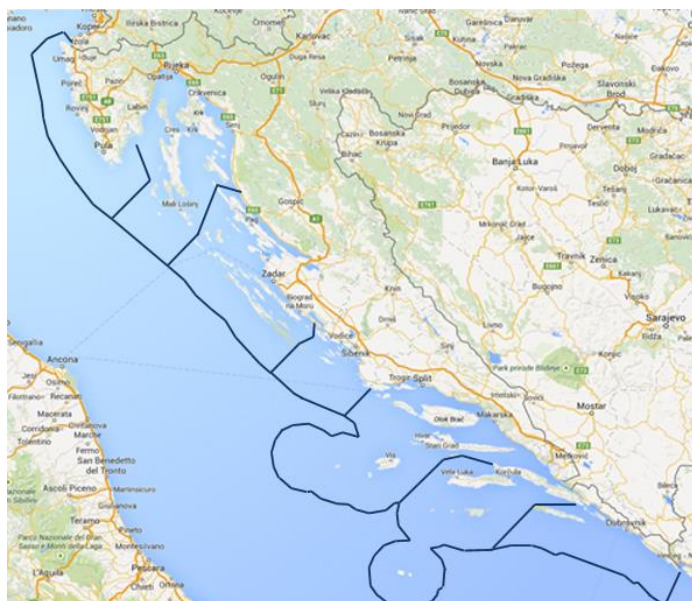
Pravo obavljanja usluge javnog prijevoza na državnim, županijskim i međužupanijskim te lokalnim linijama stječe se na temelju izvršne odluke o davanju koncesije odnosno odluke o izboru najpovoljnijeg ponuditelja, kao aktima o ovlaštenju kojima se brodarima pružateljima usluga daju ovlaštenja i utvrđuju obveze javne usluge.

S obzirom da djelatnost javnog prijevoza, na većini linija, karakterizira nerentabilnost u poslovanju, proračunskim sredstvima subvencionira se ova djelatnost na način da se sredstva potpore daju u slučajevima kada se na određenoj liniji od ostvarenog prihoda ne mogu pokriti stvarni troškovi, iz čega proizlazi da je davanje koncesija u izravnoj korelaciji s raspoloživim proračunskim sredstvima koja se osiguravaju u pojedinoj proračunskoj godini. (Mandić, Amižić-Jelovčić, 2014: 129).

Obalni linijski pomorski promet u RH dijeli se na plovna područja: Riječko, Zadarsko, Splitsko, Šibensko i Dubrovačko.⁵

⁵ Plovna područja su organizacijske jedinice koje, na definiranim područjima teritorijalnog mora Republike Hrvatske, obavljaju poslove održavanja objekata pomorske signalizacije, pripadajuće opreme i uređaja, te uređaja koji su sastavni dio pomorske radijske službe, kao i poslove svjetioničarske službe na pomorskim svjetionicima i pomorske radijske službe.

Slika 3. Plovna područja u Republici Hrvatskoj



*Izvor: <https://www.plovput.hr/pomorska-signalizacija/plovna-podrucja>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Analizirajući svjetske trendove u prijevozu putnika i vozila morem uočava se stalni trend povećanja broja prevezenih putnika i vozila morem. Ovo ponajviše i stoga što pomorstvo ima globalni karakter, a kao prednosti pomorskog prijevoza može se navesti veliki kapacitet broda i relativno niska cijena prijevoza dok se kao nedostatak pomorskog prijevoza može navesti relativna sporost u odnosu na druge vrste prijevoza kao npr. zračni promet.

Kao i u ostatku svijeta, Republika Hrvatska u referentnom razdoblju, odnosno od 2011. do 2016. godine, bilježi trend povećanja broja putnika i vozila morem. Tako je 2011. godine u obalnom linijskom pomorskom prometu u Republici Hrvatskoj ostvaren promet od 11.070.377 prevezenih putnika i 2.780.831 prevezenih vozila. U 2012. godini bilježi se blagi pad prometa, dok 2013. godine započinje blagi uspon sveukupno prevezenih putnika i vozila, dok se od 2014. godine pa nadalje bilježi se rapidan rast prometa. U 2016. godini zabilježen je promet od 13.054.569 putnika, odnosno u usporedbi sa 2011. godinom povećanje za 1.984.192 putnika ili 17,92%. U istoj godini ostvaren je promet od 3.102.264 prevezenih vozila, odnosno u usporedbi sa 2011. godinom povećanje za 321.433 vozila ili 11,56%.

Nekoliko je čimbenika koji su utjecali na porast prometa putnika i vozila, a kao najvažniji čimbenik se može spomenuti geopolitička situacija u Turskoj, Egiptu, Tunisu,

Maroku i Grčkoj – nekad jakim turističkim destinacijama, koje turisti zadnjih godina izbjegavaju zbog nesigurnosti. Kako je Republika Hrvatska u protekle 2-3 godine postala svojevrsan hit među turističkim zemljama, a upravo tada i počinje rapidan rast prometa, kako cestovnog, zračnog, tako i pomorskog, može se reći da porast broja turista direktno utječe na porast prometa.

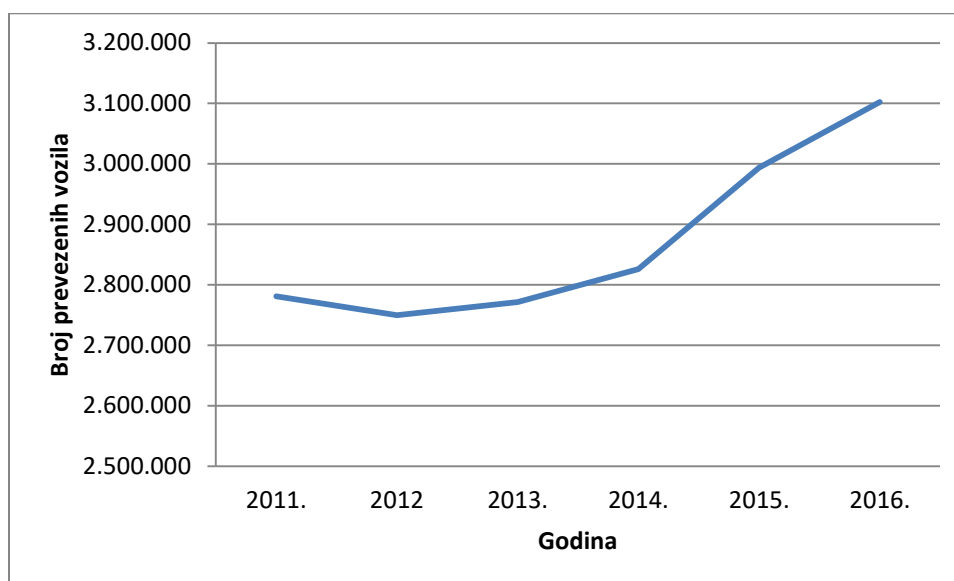
Obzirom da je u 2017. godini ostvaren najveći broj noćenja u Republici Hrvatskoj, za očekivati je da će se trend rasta prometa nastaviti.

Tablica 1. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske za razdoblje 2011. - 2016. po županijama

ŽUPANIJA/GODIN A	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Primorsko-goranska	1.288.53 2	1.276.59 2	1.250.69 1	1.238.04 8	1.314.76 2	1.315.39 3
Splitsko-dalmatinska	1.024.22 9	1.010.38 7	1.050.72 5	1.089.70 2	1.153.62 8	1.216.82 2
Zadarska	417.676	412.197	416.685	443.915	467.605	507.595
Dubrovačko- neretvanska	44.917	45.062	48.039	49.077	52.407	56.641
Šibensko-kninska	5.477	5.218	5.028	5.144	5.391	5.813

*Izvor: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

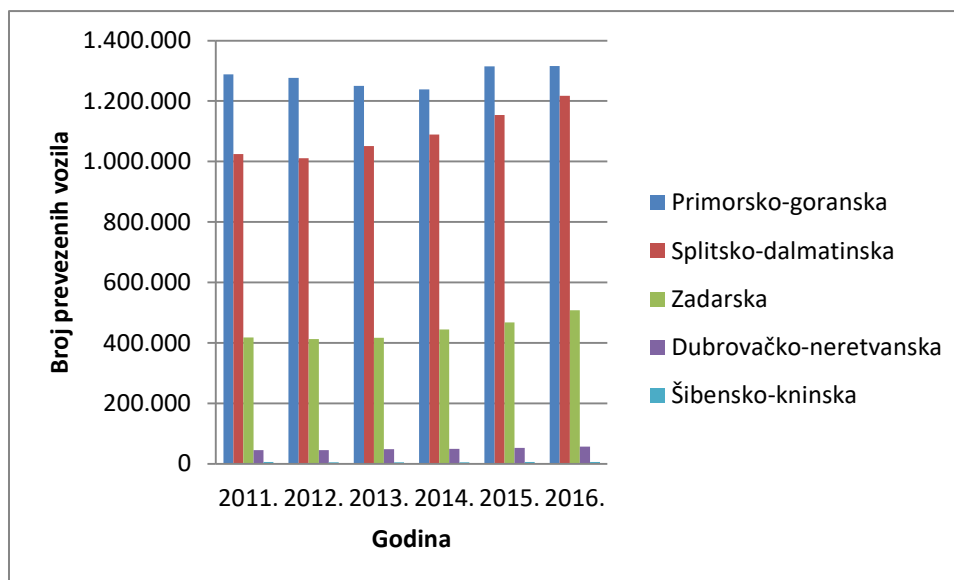
Grafikon 1. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske za razdoblje 2011. - 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

Ako se analizira promet prevezenih vozila po županijama, može se primijetiti kako Primorsko-goranska županija ostvaruje najveći promet, s prosječno 1.300.000 prevezenih vozila godišnje. Šibensko-kninska županija ostvaruje najmanji promet, s prosječno 5.000 prevezenih vozila godišnje. Promet prevezenih vozila, osim stupnja naseljenosti samih otoka, njihove konfiguracije i raspoređenosti naselja, određuje i stupanj izgrađenosti cestovne infrastrukture. Ukoliko postoje dvije linije koje povezuju otok s kopnom, trajektna i putnička, broj putnika koji je prevezen putničkom linijom je puno veći iz razloga što je putovanje putničkim linijama znatno brže.

Grafikon 2. Usporedba broja prevezenih vozila u razdoblju 2011. - 2016. po županijama



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet
<http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

Analizirajući grafikon koji prikazuje usporedbu broja prevezenih vozila u razdoblju 2011. – 2016. po županijama, može se zaključiti kako Primorsko-goranska županija odskaka od svih županija po prometu prevezenih vozila. To je zato jer se u riječkom plovnom području nalazi veći broj otoka s većim naseljima i boljom izgrađenom cestovnom infrastrukturom u odnosu na druge županije.

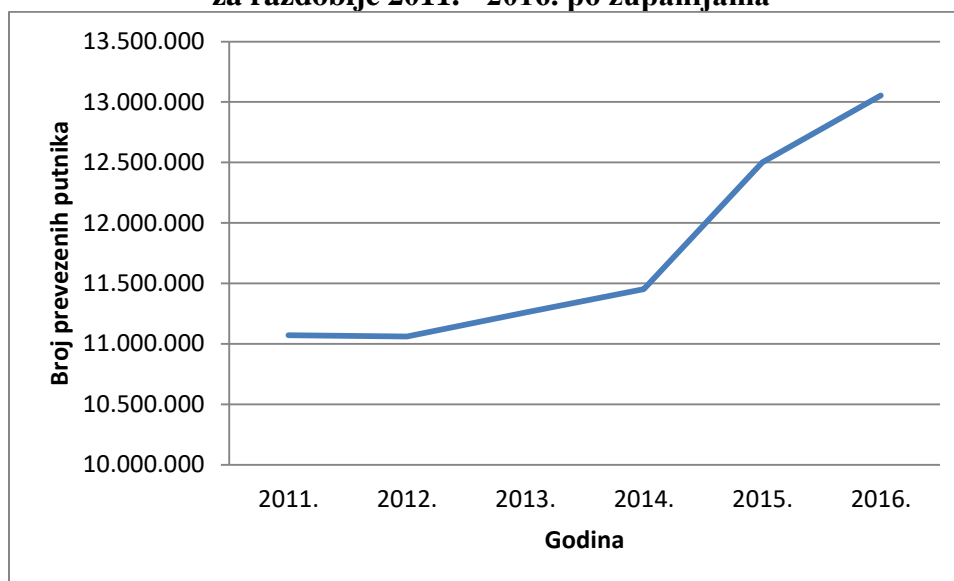
Za razliku od drugih županija u Republici Hrvatskoj koje su bilježile pad u 2012. godini, a u narednim godinama porast prometa prevezenih vozila, Primorsko-goranska županija bilježi pad u 2012., 2013. ali i 2014. godini, nakon čega slijedi uspon, kao i u drugim županijama.

**Tablica 2. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu
za razdoblje 2011. - 2016. po županijama**

ŽUPANIJA/GODINA	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Splitsko-dalmatinska	4.619.837	4.647.041	4.833.411	5.006.497	5.563.182	5.926.999
Primorsko-goranska	2.990.713	2.987.881	2.944.475	2.927.270	3.486.499	3.543.068
Zadarska	2.678.000	2.644.788	2.694.608	2.710.056	2.658.172	2.746.412
Dubrovačko- Neretvanska	414.075	410.906	424.603	435.251	440.681	461.774
Šibensko-kninska	367.752	369.024	362.141	373.614	351.638	376.316

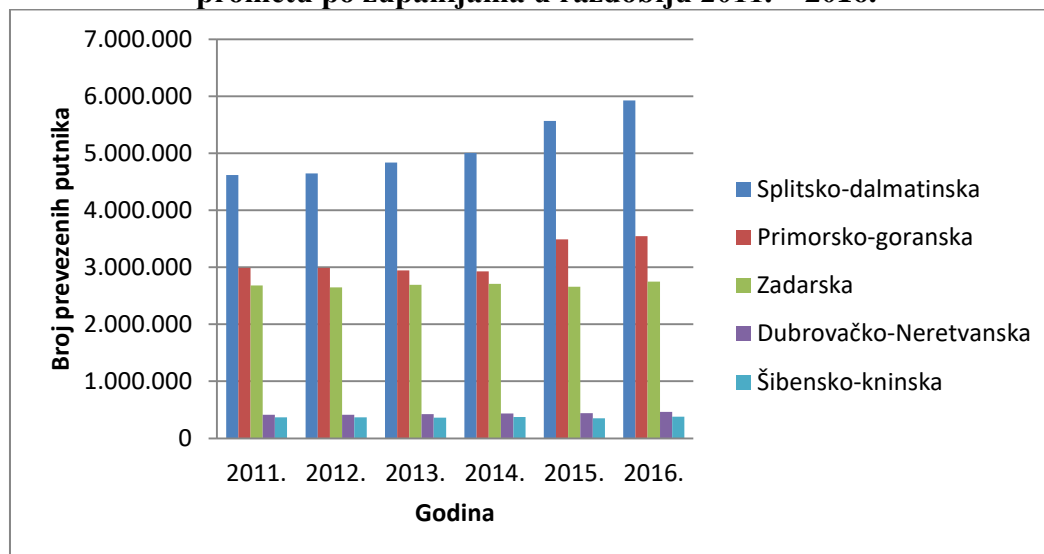
*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet
<http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

**Grafikon 3. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu
za razdoblje 2011. - 2016. po županijama**



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet
<http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

Grafikon 4. Usporedba broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu po županijama u razdoblju 2011. – 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet
<http://www.agencija-zolpp.hr/>
 (Datum preuzimanja 15. veljače 2018.)*

Analizirajući grafikon koji prikazuje usporedbu broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu po županijama u razdoblju 2011. – 2016., može se primijetiti da Splitsko-dalmatinska županija ostvaruje najveći putnički prijevoz. Putnički prijevoz u Splitsko-dalmatinskoj županiji u referentnom razdoblju od 2011. do 2016. godine bilježi porast od 1.307.692 putnika. Veliku ulogu u tome ima činjenica da Hvar, Korčula i Brač kao jedne od najpopularnijih otočnih destinacija u Republici Hrvatskoj bilježe najveći porast broja noćenja u usporedbi s drugim otocima. Na grafikonu se također vidi da razlika između broja prevezenih putnika u Primorsko-goranskoj i Zadarskoj županiji nije tako izražena kao i kod broja prevezenih vozila.

4. PROMET PUTNIKA I VOZILA U OBALNOM LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE

Zadarska županija smještena je u središnjem dijelu Jadrana, a županiju čine šest gradova i 28 općina. Ukupna površina županije je 7486 km². Površina kopna iznosi 3641 km², površina morskog dijela iznosi 3845 km², a površina otoka 587 km². Na području Zadarske županije se nalazi osam luka od županijskog značaja. Luke od županijskog značaja na području Zadarske županije su definirane sukladno Naredbi o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Zadarske županije (Narodne novine 29/13) i njenim izmjenama.

Naredbom o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Zadarske županije razvrstano je ukupno 114 luka otvorenih za javni promet.

Tri su luke otvorene za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku i to: Zadar – putnička luka, Gaženica – teretna i putnička luka i Vela Lamjana – ribarska luka.

Osam je luka županijskog značaja: Preko – putnička luka, Brbinj Lučina – putnička luka, Zaglav – putnička luka, Silba Žalić – putnička luka, Biograd – putnička luka, Tkon – putnička luka, Pag – putnička luka i Fortica – putnička luka.

Na području Zadarske županije nalaze se čak 103 luke lokalnog značaja: Premuda Loza i Premuda Krijal, Olib, Ist Široka i Ist Kosirača, Zapuntel, Brgulje, Molat Lučina, Zverinac, Sestrunj Kablin, Rivanj, Rava Mala Lokvina, Rava Vela Marinica, Iž Veli, Iž Mali Knež, Iž Mali Bršanj i Iž Mali Komoševa, Veli Rat, Verunić, Soline, Božava, Dragove, Savar, Luka, Žman, Muline, Sali, Ugljan Selo, Čeprijanda, Lukoran, Sutomišćica, Poljana, Preko, Kali, Kukljica, Ošljak, Ždrelac, Banj, Dobropoljana, Nevidane, Mrljane, Barotul, Pašman, Kraj, Maslenica, Vinjerac, Ražanac, Privlaka, Vrgada, Starigrad Paklenica, Silba Mul, Silba Sotorišće, Mandre, Šimuni, Povljana, Dinjiška, Miškovci, Košljun, Vlašići, Smokvica, Foša, Draženica, Maestral, Jazine, Bregdeti i Diklo, Petrčane, Sukošan, Kali - uvala Batalaža, Kali - uvala Mala Lamjana, Bibinje - uvala Jaz, Rovanjaska, Nin, Zaton - uvala Dražnik, Novigrad, Proboj, Pakoštane, Pakoštane - uvala Dugovača, Doleška Draga, Vrgada - uvala Sv. Andrija, Posedarje, Sestrunj Hrvatina, Privlaka Loznica, Ljubačka vala, Ražanac Plamići, Brbinj Jaz, Telašćica - uvala Mir, Telašćica - uvala Čušćica, Seline, Tribanj - Krušćica - uvala Lubardić, Sv. Filip i Jakov, Sv. Petar, Turanj, Ugrinić, Vir - uvala Prezida,

Vir - uvala Lučica, Vir - uvala Sapavac, Vir - uvala Biskupnjača, Vir - uvala Slatinica, Vrsi - uvala Školjić, Kožino – Primorje, luka Škarda - uvala Trate.

4.1. Plovidbene linije za prijevoz putnika i vozila u Zadarskoj županiji

Državne plovidbene linije za prijevoz putnika u Zadarskoj županiji se dijele na trajektne linije⁶, klasične brodske linije⁷ te brzobrodske linije⁸.

Trajektnih linija ima šest i na svima je koncesionar Jadrolinija d.d. Rijeka. Klasičnih brodskih linija za prijevoz putnika ima četiri od kojih je Jadrolinija d.d. koncesionar na jednoj liniji, G&V line Iadera na dvije, te Ribarska proizvođačka zadruga Vrgada (RPZ Vrgada) na jednoj liniji. Brzobrodskih linija ima pet, od kojih Jadrolinija ima tri linije te Miatrade i G&V line Iadera po jednu liniju.

4.2. Koncesionari

Javni prijevoz u obalnom linijskom pomorskom prometu obavljaju koncesionari. Na temelju izvršne odluke o davanju koncesije odnosno odluke o izboru najpovoljnijeg ponuditelja sklapa se ugovor o koncesiji, odnosno ugovor o obavljanju javnog prijevoza. Davatelj koncesije za državne linije je Agencija, za županijske linije je županijska skupština, a za lokalne linije gradsko ili općinsko vijeće. Za koncesije za međužupanijske linije ovlaštene su županijske skupštine i one odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja donose u suglasnosti (Mandić, Lovrić, 2011: 115).

4.2.1. Jadrolinija d.d. Rijeka

Jadrolinija je društvo za linijski pomorski prijevoz putnika i tereta, ujedno i najveća takva tvrtka u Republici Hrvatskoj. Osnovana je 20. siječnja 1947. godine u Rijeci, a nasljednica je raznih udruživanja malih brodara obalne plovidbe još od 1872. godine.

Povezivanjem otoka s kopnom na hrvatskoj strani Jadrana, Jadrolinija ostvaruje svoju osnovnu zadaću. Djelatnost Jadrolinije, prijevoz putnika i vozila, izrazito je sezonskog karaktera i pod velikim utjecajem turizma. Tri velika trajekta: Marko Polo, Dubrovnik i

⁶ Trajektne linije obavljaju se brodovima posebno građenim za prijevoz putnika i vozila.

⁷ Brodske linije obavljaju se putničkim brodovima, kako su definirani zakonom kojim se uređuje pomorska plovidba.

⁸ Brzobrodske linije obavljaju se brzim putničkim brodovima, kako su definirani zakonom kojim se uređuje pomorska plovidba.

Zadar održavaju međunarodne linije s Italijom (Ancona i Bari). Prijevoz se obavlja na temelju dodijeljenih koncesija, s točno određenom učestalošću prometa, brzinama i potrošnjama. Odredbe donosi i potvrđuje Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, koje u ime vlasnika i kontrolira rad Jadrolinije.

Slika 4. Logo Jadrolinija d.d.



*Izvor: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Jadrolinija>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)*

U 2016. godini Jadrolinija je prevezla 11,4 milijuna putnika i 2,8 milijuna vozila sa svojom flotom od 50 brodova (3 velika putnička trajekta za međunarodne linije, 34 trajekta u lokalnom putničkom prometu, 10 katamarana i 3 klasična broda) ukupnog kapaciteta oko 3.900 vozila i 30.000 putnika.

4.2.2. G&V line IADERA

Tvrtka G&V line Iadera osnovana je 2013. godine nakon podjele tvrtke G&V line iz Dubrovnika te je nastavila sa održavanjem državnih linija koje povezuju Zadar sa otocima Ižom i Ravom, te brzobrodskom linijom koja povezuje Zadar sa Salima i Zaglavom na Dugom otoku. Tvrtka ima sjedište na poljani Natka Nodila br.7 u Zadru i trenutno zapošljava 30 djelatnika.

Slika 5. Logotip tvrtke G&V line IADERA



*Izvor: <http://gv-zadar.hr/wp-content/uploads/2014/02/gvline-jadera-300x129.png>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)*

Flotu kojom tvrtka G&V line IADERA danas održava linije u Zadarskoj županiji čine B/P "Melita" koja prevozi putnike na državnoj brzobrodskoj liniji broj 9406 iz Zadra za Sali i Zaglav na Dugom Otoku, te M/B Anamarija kojom održava dvije državne linije i to državnu brodsku liniju broj 405 iz Zadra za otoke Iž i Ravu i državnu brodsku liniju broj 406 iz Zadra za Sali i Zaglav na Dugom Otoku.

Slika 6. B/P "Melita"



Izvor: <http://gv-zadar.hr/wp-content/gallery/motorni-brod-melita/melita-1.jpg>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)

Slika 7. M/B "Anamarija"



Izvor: <http://gv-zadar.hr/wp-content/uploads/2014/02/motorni-brod-anamarija.jpg>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)

4.2.3. Miatours

Tvrtka Miatrade osnovana je 1992. godine sa sjedištem u Zadru. U razdoblju od 1992. do 1996. godine širi poslovanje na turističku i prijevozničku djelatnost s hidrogliserom Žman na međunarodnoj liniji Zadar – Božava – Ancona – Zadar, Zadar – Božava – Silba – Rijeka te pojačava prijevozničku djelatnost s hidrogliserom Žverinac za još 116 putnika. U sklopu tvrtke Miatrade d.o.o. 1998. godine osniva se putnička agencija “Miatours”, a 2000. godine s hidrogliserom Žverinac uspostavlja se državna brzobrodaska linija Zadar – Sali – Zaglav.

Slika 8. Logo tvrtke Miatours



Izvor: <http://www.miatours.hr/>

(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)

2003. godine tvrtka je kupila norveški katamaran “Princ Zadra”, kapaciteta 300 putnika s kojim obavlja sezonsku međunarodnu liniju Zadar – Ancona, te linije Pesaro – Lošinj i Civitavecchia – Hvar – Korčula 2007. godine, katamaran „Princ Zadra“ na natječaju Agencije za obalni linijski pomorski promet dobiva liniju Zadar – Premuda – Silba – Olib. Tijekom proteklih godina tvrtka obavlja agenciju za druge domaće i inozemne brodare te kao turistička agencija ostvaruje sve veći porast u organizaciji izleta, ekskurzija, rent a car usluga te ostalog turističkog poslovanja.

Slika 9. M/K "Princ Zadra"



*Izvor: http://maritime-connector.com/ships_uploads/princ_zadra-8822363-ro-ro-passenger_ship-8-170082.jpg
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)*

4.2.4. RPZ Vrgada

Rpz Vrgada – Vrgada ribarska proizvođačka zadruga osnovana je davne 1909. godine i neprekinuto posluje sve do današnjih dana. U svom poslovanju zadruga se uspješno nosi sa svim poslovnim bonacama i neverama koje su je pratile u njezinom stogodišnjem poslovanju. U znanstvenom istraživanju naziva Toponomija otoka Vrgade izdane od strane Centra za Jadranska onomastička istraživanja navodi se kako je RPZ Vrgada jedina takva zadruga koja na hrvatskim otocima bez prekida djeluje sve do danas njegujući višestoljetnu pomorsku tradiciju otoka Vrgade.

Glavna djelatnost zadruga je pomorski prijevoz putnika. RPZ Vrgada svojim brodovima prevozi putnike od davne 1963. godine kada započinje svoju misiju, a to je povezivanje Otoka Vrgade s kopnom. Godine 1971. godine državna brodska linija 415 Vrgada – Pakoštane – Biograd na moru postaje linija od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Od tada pa do danas zadruga uspješno posluje u javnom obalnom linijskom pomorskom prijevozu gdje je stekla renome pouzdanog partnera u ovoj djelatnosti.

Slika 10. Logo tvrtke RPZ Vrgada



*Izvor: <http://www.vrgada-rpz.hr>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)*

Osim usluga javnog prijevoza na državnoj brodskoj liniji 415, RPZ Vrgada je od 1981. do 2000. godine bila partner Jadroliniji održavajući javni prijevoz u linijskom obalnom pomorskom prometu na državnoj brodskoj liniji 505 Šibenik – Šepurine – Prvić Luka – Zlarin – Šibenik, a 1995. godine prijevoz na liniji Brbinj – Žverinac – Božava. Svoje iskustvo u prijevozu putnika zadruga je proširila i na ostale djelatnosti. Osim javnim pomorski prometom zadruga se bavi još pružanjem usluga prijevoza na jednodnevnim izletima brodom.

Za svoj doprinos razvoju općine, 2011. godine zadruga je dobila i nagradu Općine Pakoštane.

Slika 11. M/B "Vrgadinka"



*Izvor: <http://www.vrgada-rpz.hr/wp-content/uploads/2016/04/MB-Vrgadinka.jpg>
(Datum preuzimanja 1. veljače 2018.)*

5. STATISTIČKA ANALIZA PROMETA PUTNIKA I VOZILA U LINIJSKOM POMORSKOM PROMETU ZADARSKE ŽUPANIJE

Kao i kod statističke analize prometa putnika i vozila na nivou države, Zadarska županija bilježi kontinuirani porast broja prevezenih putnika i vozila, međutim, unatoč trendu porasta prometa, linije u obalnom pomorskom prometu su, gledano sa financijskog gledišta, pretežno nerentabilne. Ipak, uvažavajući i druge društvene kriterije kao što su zaustavljanje iseljavanja otočnog stanovništva i otočni održivi razvoj, održavanje linijskog prometa sa kopnom je od krucijalnog značaja za održavanje i ostvarenje gore navedenih ciljeva. Pri tome se ne misli samo na udaljenije otoke već i one koji se nalaze u neposrednoj blizini grada, kao što imamo primjer otoka Ugljana i njegove povezanosti sa Zadrom.

5.1. Statistička analiza putničkog prometa u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije

Unatoč trendu povećanja putničkog prometa u lukama Zadarske županije, još uvijek niti jedna linija nije rentabilna, tako da su sve linije, odnosno koncesionari subvencionirani iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Kako cijela Republika Hrvatska ima veliki problem s trendom iseljavanja stanovništva, on je već duže vremena izražen po otočnim naseljima, prvenstveno zbog nedostatka infrastrukture, škola, vrtića i radnih mjesta pa otočno stanovništvo pretežito čine umirovljenici koji se koriste besplatnim prijevozom.

U tablici koja slijedi je prikazan broj prevezenih putnika po godinama u linijskom obalnom pomorskom prometu, prikazan po linijama:

Tablica 3. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.

BROJ LINIJE	RELACIJA	PUTNICI 2011.	PUTNICI 2012.	PUTNICI 2013.	PUTNICI 2014.	PUTNICI 2015.	PUTNICI 2016.
401	Zadar-Ist-Olib-Silba-Premuda-M.Lošinj	24.707	25.696	24.568	28.852	30.592	34.090
405	Rava- Iž-Zadar	48.240	44.642	47.238	48.422	50.585	47.104
405a	Sali-Zaglav-Zadar	27.705	28.717	28.916	29.813	29.333	32.344
409	Zadar-Preko	0	0	0	0	497.392	635.960
415	Vrgada-Pakoštane-Biograd	41.316	50.837	52.608	51.504	56.336	54.255
431	Zadar-Ošljak-Preko	1.617.167	1.606.123	1.642.286	1.645.921	1.068.266	992.985
432	Biograd-Tkon	448.198	441.862	448.096	447.500	450.875	454.347
433	Zadar-Rivanj-Sestrunj-Zverinac-Molat-Ist	17.497	15.865	17.548	19.025	17.653	19.267
434	Brbinj-Zadar	141.480	141.555	148.480	161.478	165.589	177.320
435	Zadar-Bršanj-Rava	21.043	23.852	30.125	29.390	31.705	35.308
9401	Olib-Silba-Premuda-Zadar	66.944	60.110	63.439	63.935	58.694	59.587
9403	Ist-Molat-Zadar	48.260	42.197	41.227	40.056	40.699	41.590
9404	Brbinj-Božava-Zverinac-Sestrunj-Rivanj-Zadar	32.922	32.886	36.892	27.049	36.949	37.581
9404a	Zadar-Iž-Rava	36.973	36.384	24.014	28.829	29.546	29.404
9406	Zadar-Sali-Zaglav-Bršanj	94.047	89.496	89.171	88.282	93.958	95.270
UKUPNO:		2.678.000	2.644.788	2.694.608	2.710.056	2.658.172	2.746.412

*Izvor: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Iz tablice i grafikona iz kojih se može usporediti broj prevezenih putnika po linijama i godinama, vidljivo je da je 2012. godine zabilježen pad od 33.212 putnika u odnosu na prethodnu 2011. godinu, odnosno pad od 1,24%.

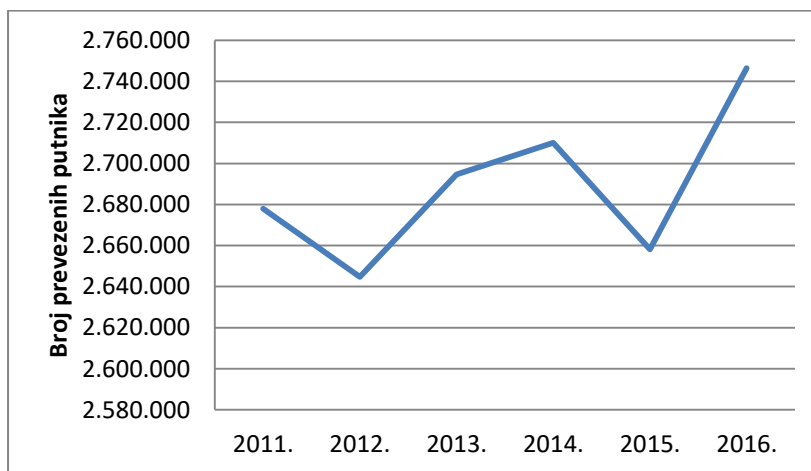
U 2013. godini bilježi se porast od 49.820 prevezenih putnika, odnosno povećanje od 1,88% u odnosu na 2012. godinu.

2014. godine nastavlja se trend rasta broja prevezenih putnika, pa ih je tako prevezeno 15.448 više nego u 2013. godini, odnosno 0,57%.

U 2015. godini opet dolazi do smanjenja broja prevezenih putnika u lukama Zadarske županije u odnosu na 2014. godinu. Tako je 2015. godine prevezeno čak 51.884 putnika manje nego prethodne godine ili 1,91% izraženo u postotcima. Obzirom da je linija Zadar – Ošljak – Preko linija sa najvećim putničkim prometom u Zadarskoj županiji i da se upravo na toj liniji dogodilo smanjenje od 80.263 putnika prevezenih manje nego u 2014. godini, može se zaključiti da je upravo ta linija najviše utjecala na pad sveukupnog broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije.

U 2016. godini zabilježen je najveći broj prevezenih putnika u referentnom razdoblju koji iznosi 2.746.412 prevezena putnika što je za 88.240 prevezenih putnika više nego prethodne 2015. godine ili 3,32%.

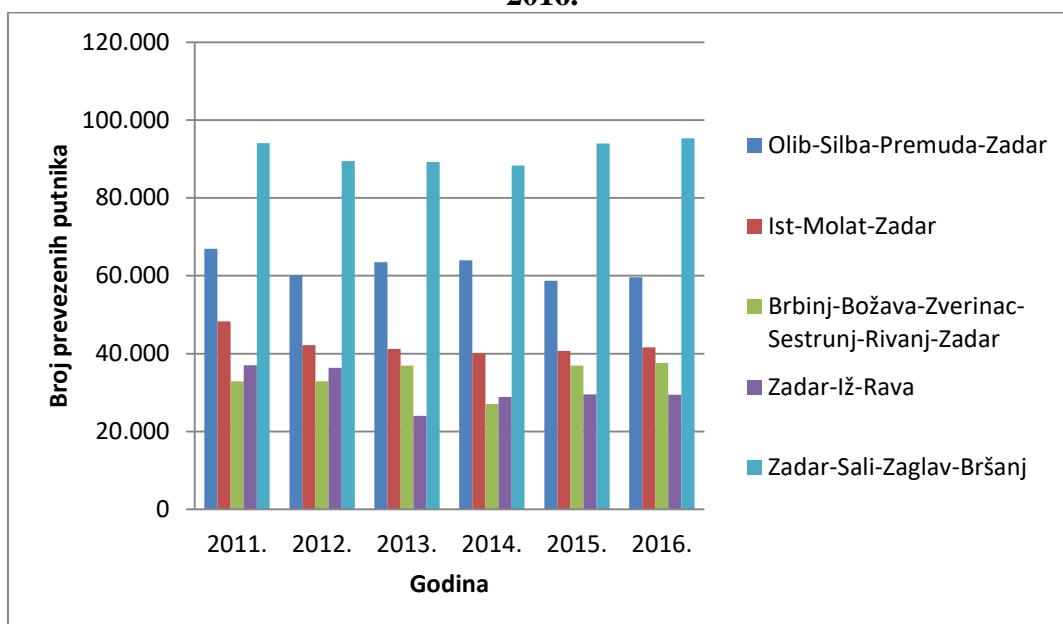
Grafikon 5. Usporedba broja preveznih putnika po godinama 2011. – 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Na kraju, kad se uspoređi broj prevezenih putnika iz početne 2011. i završne 2016. godine referentnog razdoblja koje se obrađuje u ovom završnom radu, završna 2016. godina bilježi povećanje od 68.412 prevezena putnika ili 2,55%.

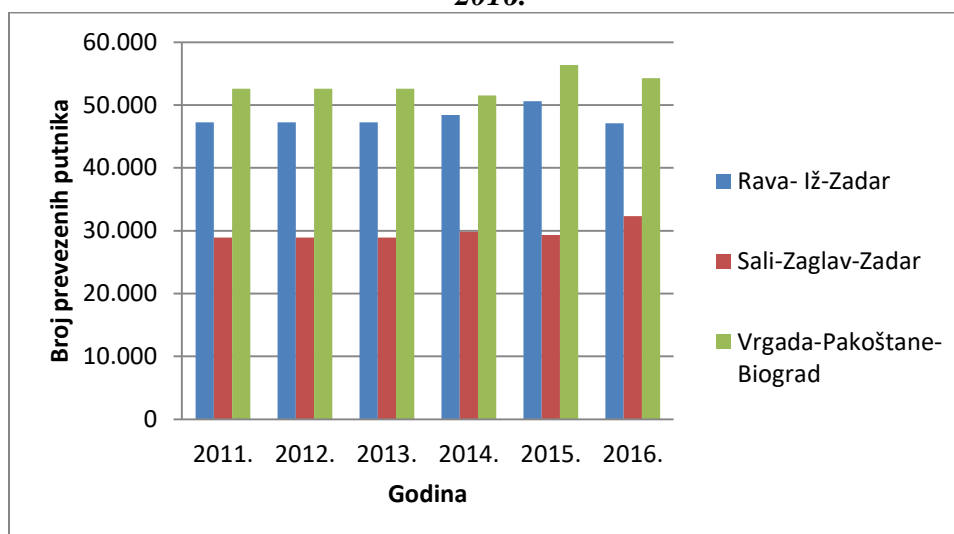
Grafikon 6. Usporedba broja prevezenih putnika na brzobrodskim linijama 2011. - 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Na grafikonu koji prikazuje usporedbu broja prevezenih putnika na brzobrodskim linijama jasno je kako je brzobrodaska linija 9406 na relaciji Zadar – Sali – Zaglav – Bršanj koju održava G&V Line Iadera sa otprilike 90.000 prevezenih putnika najprometnija brzobrodaska linija. Slijedi je linija 9401 Olib – Silba – Premuda – Zadar, potom linija 9403 Ist – Molat – Zadar, zatim linija 9404 Brbinj – Božava – Zverinac – Sestrunj – Rivanj – Zadar, i na kraju linija 9404a Zadar – Iž – Rava, koja je sa 36.973 prevezena putnika 2011. godine, zabilježila pad na 29.404 prevezena putnika 2016. godine i kao takva se nalazi na posljednjem mjestu brzobrodskih linija po broju prevezenih putnika.

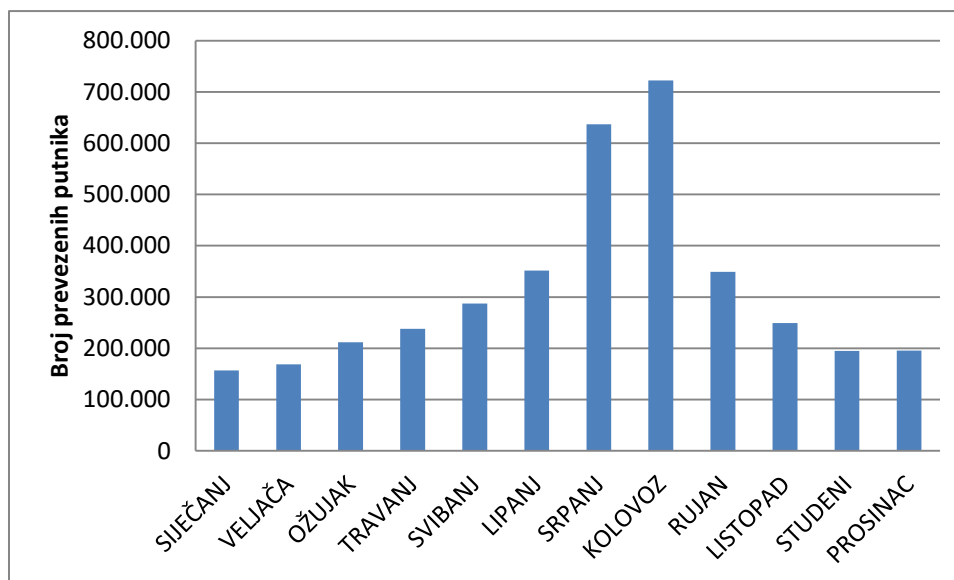
Grafikon 7. Usporedba broja prevezenih putnika na brodskim (klasičnim) linijama 2011. - 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Iz grafikona koji prikazuje usporedbu broja prevezenih putnika klasičnim brodskim linijama, linija 415 koju održava RPZ Vrgada je linija sa najviše prevezenih putnika u referentnom razdoblju, a broj prevezenih putnika sekreće oko 50.000. Slijedi je linija 405 Rava – Iž – Zadar pa na kraju linija 405a Sali – Zaglav – Zadar. Sve tri linije uz manja odstupanja bilježe uglavnom porast prometa putnika.

Grafikon 8. Usporedba broja prevezenih putnika po mjesecima u 2016. godini



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Grafikon 8 prikazuje broj prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu putnika u Zadarskoj županiji po mjesecima u 2016. godini.

Po pitanju prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije, siječanj ima udio u godišnjem u visini od 4%. Udio u godišnjem prometu lagano raste sa 5% u veljači, 6% u ožujku i travnju, 8% u svibnju i 9% u lipnju nakon kojeg slijedi vrhunac turističke sezone.

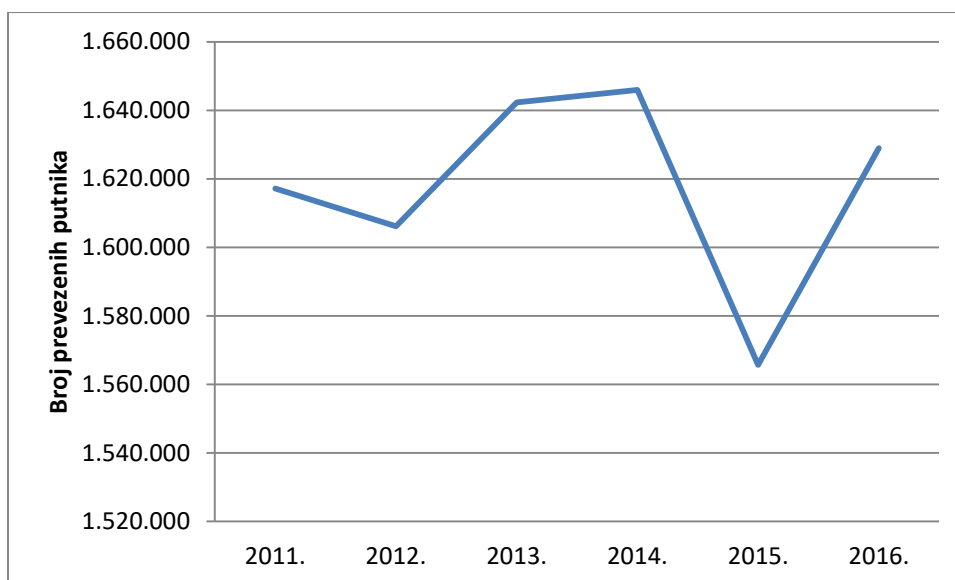
Kako su srpanj i kolovoz mjeseci u kojima domaći i strani turisti najviše koriste godišnje odmore, upravo su to mjeseci u kojima dolazi do naglog porasta prometa putnika, pa tako srpanj i kolovoz čine 17%, odnosno 19% udjela u godišnjem prometu. Kolovoz je mjesec koji bilježi najveći broj noćenja u turizmu, a veliki doprinos ovome daju talijanski turisti jer u mjesecu kolovozu u Italiji počinje kolektivni godišnji odmor, tzv. Ferragosto (od lat. Feriae Augusti = Blagdan Augusta).

Istekom vrhunca turističke sezone, već se u mjesecu rujnu broj prevezenih vozila duplo smanjuje, pa tako mjesec rujna čini 10% udjela u godišnjem prometu.

Kako se bliži kraj godine, tako broj prevezenih vozila biva sve manji, a studeni je mjesec u godini sa najnižim ostvarenim prometom. Prosinac ima nešto veći promet od siječnja, veljače i studenog zahvaljujući blagdanima.

Iz prikaza grafikona se može zaključiti da je promet putnika direktno povezan sa turističkom sezonom koja je u Zadarskoj županiji u trendu produljenja pa se može očekivati da će se broj prevezenih putnika u narednim godinama u mjesecima predsezone i posezone povećavati. Osim turističke sezone, na broj prevezenih putnika po mjesecima utječu i državni praznici i blagdani (produženi vikendi itd, neovisno o tome u kojem su mjesecu).

Grafikon 9. Usporedba broja prevezenih putnika na linijama 409 i 431



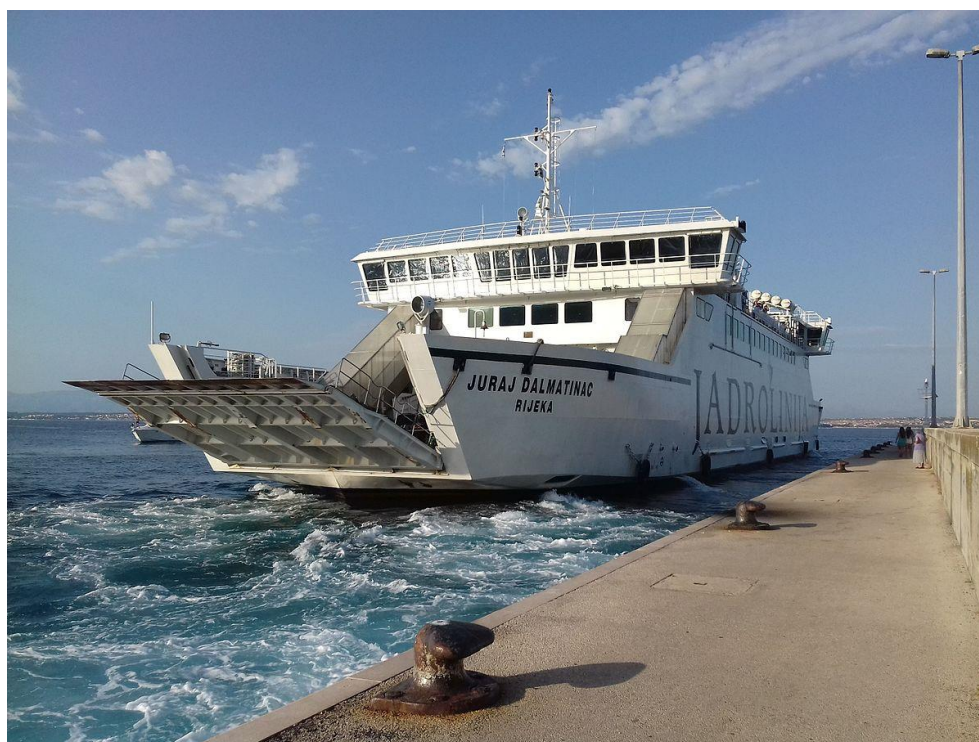
*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Grafikon 9 prikazuje kretanje prometa prevezenih putnika na linijama Zadar – Ošljak – Preko. U ovom grafikonu su zbrojeni prevezeni putnici na linijama 409 i 431 iz razloga što je od 2014. godine jedna trajektna linija između istih luka podijeljena na jednu putničku i jednu trajektnu pa su zbrojene zbog lakšeg uspoređivanja po godinama. Prosjek od 1.617.683 prevezenih putnika i 264.338 prevezenih vozila u razdoblju 2011.– 2016. ovu liniju čini najprometnijom u Zadarskoj županiji pa je zbog svoje specifičnosti i važnosti posebno prikazana u ovom završnom radu. Do 2014. godine održavala se samo jedna trajektna linija koja je povezivala Zadar i otočne luke Ošljak i Preko. U to vrijeme, trajekt je polazio iz

gradske luke Zadar koja se nalazi u samoj staroj gradskoj jezgri, što je stvaralo veliki problem poput zakrčenosti prometa i gužvi, pogotovo uslijed mjeseci turističke sezone.

Nakon 2014. godine trajektni se promet preselio iz Gradske luke Zadar u putničku luku Gaženica, čime se riješio problem zakrčenosti, a podigla se i kvaliteta usluge samim putnicima uvođenjem dodatnih sadržaja poput parkirališta, garderobe, terminalne zgrade itd. Preseljenjem trajektne linije u putničku luku Gaženica uvodi se i brzobrodska putnička linija broj 409 koja povezuje gradsku jezgru – Poluotok sa lukom Preko. Putnički prijevoz se vrši brzim brodom Dora, bez pristajanja na Ošljaku. „Juraj Dalmatinac” je trajekt Jadrolinije kapaciteta 1.200 putnika i 138 automobila. Brod vrijedan preko 8,75 milijuna eura izgrađen je u Brodogradilištu Kraljevica. Između ostalog, na brodu se nalazi klimatizirani salon kapaciteta 800 putnika, a opremljen je i hidrauličnim rampama za ukrcaj/ iskrcaj vozila te pokretnim stepenicama za putnike.

Slika 12. M/T "Juraj Dalmatinac"



Izvor:

*https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/23/Trajekt_Juraj_Dalmatinac.jpg/1200px-Trajekt_Juraj_Dalmatinac.jpg
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

5.2. Statistička analiza prometa vozila u linijskom pomorskom prometu Zadarske županije

Broj prevezenih vozila uvelike ovisi o samoj naseljenosti pojedinih otoka i o stupnju izgrađenosti prometne infrastrukture. Veliki dio otoka zadarskog arhipelaga imaju samo jedno naselje na otoku i mali su sa svojom površinom pa mještani nemaju potrebu koristiti vozila i to je razlog zašto je promet vozila slabijeg intenziteta. U ovom kontekstu može se navesti i primjer otoka Silbe gdje je promet vozilima, čak i biciklima – u potpunosti zabranjen.

Tablica 4. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.

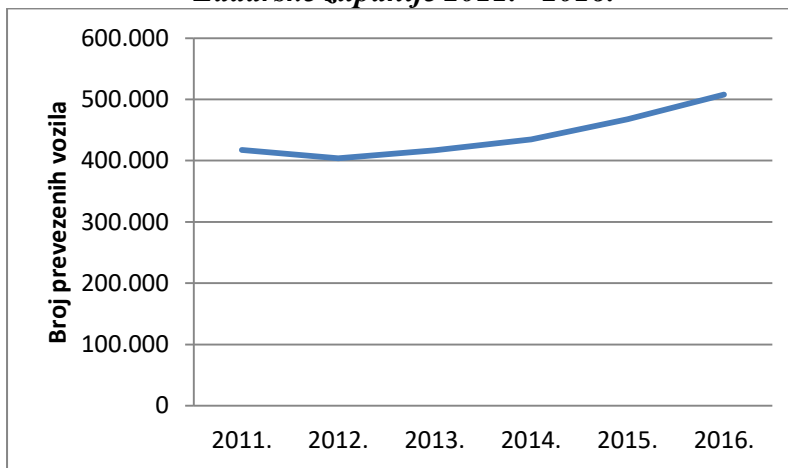
BROJ LINIJE	RELACIJA	VOZILA 2011.	VOZILA 2012.	VOZILA 2013.	VOZILA 2014.	VOZILA 2015.	VOZILA 2016.
401	Zadar-Ist-Olib-Silba-Premuda-M.Lošinj	6.130	6.541	6.617	7.415	7.749	8.363
431	Zadar-Ošljak-Preko	247.624	244.473	247.800	261.368	276.415	308.348
432	Biograd-Tkon	102.848	99.201	97.424	104.029	107.116	110.053
433	Zadar-Rivanj-Sestrunj-Zverinac-Molat-Ist	5.116	4.151	4.373	4.708	5.098	5.524
434	Brbinj-Zadar	47.709	49.263	51.381	56.937	61.014	63.997
435	Zadar-Bršanj-Rava	8.249	8.568	9.090	9.458	10.213	11.310
UKUPNO:		417.676	412.197	416.685	443.915	467.605	507.595

*Izvor: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Kao i kod putničkog prometa, najveći broj prevezenih vozila bilježi linija 431 Zadar – Ošljak – Preko koja povezuje Zadar s otocima Ošljakom i Ugljanom. Međutim, ako se uspoređuje trend prometa vozila po godinama s trendom prometa putnika po godinama, može se primijetiti kako je broj prevezenih vozila na ovoj liniji u kontinuiranom porastu od 2011. do 2016. godine, dok putnički promet bilježi pad 2015. i 2016. godine. Slijedi je linija 432 koja povezuje grad Biograd na Moru s otokom Pašmanom, zatim linija 434 koja povezuje Zadar s Dugim otokom, potom linija 435 koja povezuje grad Zadar sa otocima Ižom i Ravom, linija 401 koja povezuje Zadar s otocima Istom, Olibom, Silbom, Premudom i Malim

Lošinjem i na kraju linija 433 koja povezuje Zadar s otocima Rivanj, Sestrunj, Zverinac, Molatom i Istom.

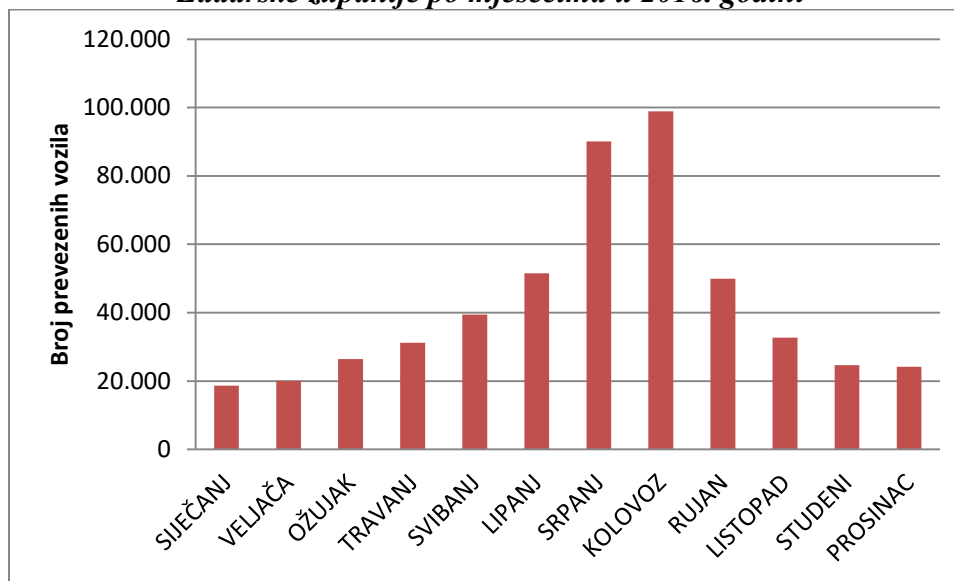
Grafikon 10. Usporedba broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Također, valja spomenuti činjenicu da veliki dio prometa putnika i vozila koji ostvaruju linije 409 i 431 koje povezuju Zadar sa Prekom čine putnici i vozila koji završavaju ili počinju svoje putovanje s otoka Pašmana. Naime, otok Ugljan je povezan mostom sa otokom Pašmanom, a veći dio putnika i vozila ipak više gravitira gradu Zadru nego gradu Biogradu, pa im je bliže putovati iz luke Preko prema Zadru nego iz luke Tkon prema Biogradu pa tek onda prema Zadru. Pašman i Ugljan su ujedno jedina dva otoka u zadarskom arhipelagu koja su međusobno povezana cestovnim putem. Sve se češće govori o projektu izgradnje mosta koji bi povezivao otok Pašman s kopnom. Izgradnja takvog mosta poboljšala bi prometnu povezanost otoka u cestovnom, pomorskom i zračnom prometu, došlo bi do povećanja broja stanovnika otoka Ugljana i Pašmana, poboljšali bi se uvjeti turistički uvjeti, a Ugljan i Pašman bi na svojevrsan način postali kopno i predgrađa Zadra i Biograda i drugih kopnenih naselja. Naravno da bi izgradnja takvog mosta u potpunosti promijenila statistiku prometa putnika i vozila na linijama 432 Biograd – Tkon i 431 i 409 Zadar – Ošljak – Preko.

Grafikon 11. Usporedba broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije po mjesecima u 2016. godini



*Izrada autora na temelju podataka preuzetih sa: Agencija za obalni linijski pomorski promet <http://www.agencija-zolpp.hr/>
(Datum preuzimanja 14. veljače 2018.)*

Kao i kod putničkog prometa, promet prevezenih vozila u 2016. godini prikazuje slične udjele po broju prevezenih vozila u sveukupnom godišnjem prometu.

Od siječnja čiji udio u godišnjem broju prevezenih vozila iznosi 4%, promet kontinuirano, ali polagano raste do srpnja u kojem dolazi do rapidnog porasta broja prevezenih vozila pa tako srpanj čini 18%, a kolovoz 19% cjelogodišnjeg broja prevezenih vozila.

Istekom vrhunca turističke sezone, već se u mjesecu rujnu broj prevezenih vozila skoro pa prepolovi, pa tako mjesec rujna čini 10% udjela u godišnjem prometu prevezenih vozila.

Kako se bliži kraj godine, tako broj prevezenih vozila biva sve manji, a trend smanjenja je isti kao i kod putničkog prometa.

Veliki dio ostvarenog prometa prevezenih vozila čine strani državljani koji posjeduju kuće i vikendice u udaljenijim otocima Zadarske županije. To su prvenstveno slovenski i njemački državljani.

Mnogo je čimbenika koji utječu na to što broj prevezenih vozila u lukama Zadarske županije nije veći. Npr. linija 434 Brbinj – Zadar povezuje Zadar sa Dugim otokom. Kao neke od razloga zašto broj prevezenih vozila na toj liniji nije veći, možemo navesti činjenice da

prilikom obilaska najpopularnijih destinacija na Dugom otoku koriste alternativna sredstva prijevoza. Tako veliki dio turista koji posjećuju plažu Saharun, nakon dolaska u luku Brbinj koriste javni prijevoz ili turistički vlakić do svog svog odredišta. Dugi otok je također vrlo popularan među biciklistima upravo zbog činjenice da nema puno prometa, pa koriste glavnu prometnicu kao biciklističku stazu. Sa istočne strane otoka, najpopularnija destinacija je Park prirode Telašćica do kojeg posjetitelji pretežito dolaze koristeći izletničke brodove.

6. ZAKLJUČAK

Obalni linijski pomorski promet na području Zadarske županije odvija se trajektnim, klasičnim brodskim te brzobrodskim linijama, a održavaju ih koncesionari: Jadrolinija d.d., G&V line Iadrea, Miatours te RPZ Vrgada. Najviše prevezenih putnika na brzobrodskim linijama ima linija Zadar – Sali – Zaglav - Bršanj, a na klasičnim linijama Vrgada – Pakoštane - Biograd na Moru. Jedina brzobrodaska linija koja u analiziranom razdoblju bilježi pad prometa putnika je linija Olib – Silba – Premuda - Zadar. Unatoč tome što je uvođenjem nove putničke linije koja povezuje luke Zadar i Preko broj prevezenih putnika na trajektnoj liniji koja povezuje iste luke u padu za oko 600.000 prevezenih putnika, ta trajektna linija i dalje drži primat i najveći udio među trajektnim linijama po prevezenim putnicima. Analiza broja prevezenih putnika u referentnom razdoblju pokazala je kako je siječanj mjesec s najmanjim prometom, a najveći promet zabilježen je u mjesecu kolovozu. Iz navedenog se može zaključiti kako je promet putnika direktno povezan s turističkom sezonom. Statistička analiza broja prevezenih putnika pokazala je kako srpanj i kolovoz čine 17%, odnosno 19% udjela u godišnjem prometu. Kao dokaz tezi da turistička sezona najviše utječe na broj prevezenih putnika i vozila u lukama Zadarske županije, može se navesti udio po mjesecima koji čine turističku sezonu, odnosno promet koji je ostvaren u mjesecima lipnju, srpnju, kolovozu i rujnu čini 57% udjela u godišnjem prometu prevezenih vozila. Također analiza pokazuje kako broj prevezenih putnika i vozila uvelike ovisi o samoj naseljenosti pojedinih otoka i o stupnju izgrađenosti prometne infrastrukture. Kada se usporedi broj prevezenih putnika iz početne 2011. i završne 2016. godine referentnog razdoblja koje se obrađuje u ovom završnom radu, završna 2016. godina bilježi povećanje od 68.412 prevezena putnika ili 2,55%. Promet vozila u analiziranom razdoblju pokazuje jednako omjere rasta odnosno pada prometa time da veliki dio ostvarenog prometa prevezenih vozila čine stranci, prvenstveno državljani Slovenije i Njemačke. U cjelogodišnjem broju prevezenih vozila mjesec srpanj čini 18%, a kolovoz 19% cjelogodišnjeg broja prevezenih vozila. Unatoč pozitivnom trendu povećanja prometa putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije, nažalost još uvijek promet nije dovoljno velik da bi bio rentabilan pa država subvencionira sve koncesionare. Problem je u starosti populacije koja živi na otoku 365 dana godišnje, a to su pretežito umirovljenici koji imaju besplatne karte. Za očekivati je kako bi se s trendom produljenja turističke sezone broj putnika i vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu na području

Zadarske županije mogao povećavati, međutim jedini pravi put prema povećanju rentabilnosti linija je ulaganje u infrastrukturu, naseljavanje i održivi razvoj otoka.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, connected strokes, located in the upper right quadrant of the page.

LITERATURA

ČLANCI:

1. Jugović, A.: Prilog decentralizaciji upravljanja lukama županijskog značaja otvorenim za javni promet, Pomorstvo, 21(1), Pomorski fakultet Rijeka, Rijeka, 2007.
2. Jugović, A., Lončar, S.: Model racionalnog upravljanja pomorskoputničkim lukama Republike Hrvatske. Ekonomska misao i praksa, (1) 3-26, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, 2008.
3. Jugović, A., Lončar, S., Jolić, N.: Mogući modeli upravljanja županijskim morskim lukama u Republici Hrvatskoj. Pomorstvo, 26(1), 45-62. , Pomorski fakultet Rijeka, Rijeka, 2012.
4. Mandić, N., Lovrić, I. Koncesije za obavljanje javnog prijevoza u linijskome obalnom pomorskom prometu, Naše more 58(3-4), (2011), Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, 2011.
5. Mandić, N, Amižić Jelovčić P.: Novine u Zakonu o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu iz 2013. godine, Poredbeno pomorsko pravo, 53 (2014), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014.
6. Perić Hadžić, A., Jugović, A., Lončar, S.: Primjena elektroničkoga poslovanja na upravljanje morskim lukama Republike Hrvatske, Ekonomski pregled, 61(5-6), Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 2010.
7. Rudolf, Davorin: Konvencija UN o pravu mora (1982.), Književni krug Split, Split, 1986.

PRAVNI IZVORI

8. Odluka o osnivanju Lučke uprave za luke županijskog i lokalnog značaja («Službeni glasnik Zadarske županije», br. 6/98, 15/03, 14/04, 11/05, 12/05, 9/07, 6/11, 16/15, 18/17)
9. Pomorski zakonik („Narodne novine“ 18/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15)
10. Pravilnik o načinu održavanja reda u luci i uvjetima korištenja luke na području Županijske Lučke.– dostupno na:
http://www.cpa-zadar.hr/media/pdf/Pravilnik_o_redu_u_luci_2016.pdf
11. Statut Županijske lučke uprave – dostupno na: <http://www.cpa-zadar.hr/media/pdf/Statut-2016.pdf>
- 12 . Uredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene („Narodne novine“ 100/04, 82/07).

13. Uredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene (NN 110/2004).
14. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama („Narodne novine“ 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16)
15. Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu („Narodne novine“ 33/06, 38/09, 87/09, 18/11, 80/13, 56/16)
16. Zakon o Jadroliniji, Rijeka („Narodne novine“ 11/96, 33/06)

OSTALO

18. Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2017., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb,
19. mrežna stranica Agencija za obalni linijski pomorski promet – <http://www.agencija-zolpp.hr/>
20. mrežna stranica Županijske lučke uprave Zadar – <http://www.cpa-zadar.hr>

POPIS ILUSTRACIJA

SLIKE:

Slika 1. Geodetski snimak luke otvorene za javni promet županijskog značaja - Tkon sa prikazom granica kopnenog i morskog dijela lučkog područja.....	10
Slika 2. Logotip Županijske lučke uprave Zadar.....	11
Slika 3. Plovna područja u Republici Hrvatskoj.....	16
Slika 4. Logo Jadrolinija d.d.....	24
Slika 5. Logotip tvrtke G&V line IADERA.....	24
Slika 6. B/P "Melita"	25
Slika 7. M/B "Anamarija"	25
Slika 8. Logo tvrtke Miatours.....	26
Slika 9. M/K "Princ Zadra"	27
Slika 10. Logo tvrtke RPZ Vrgada	28
Slika 11. M/B "Vrgadinka"	28
Slika 12. M/T "Juraj Dalmatinac"	36

TABLICE:

Tablica 1. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske za razdoblje 2011. - 2016. po županijama	17
Tablica 2. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu za razdoblje 2011. - 2016. po županijama.....	20
Tablica 3. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.....	30
Tablica 4. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.	37

GRAFIKONI:

Grafikon 1. Prikaz broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Republike Hrvatske za razdoblje 2011. - 2016.	18
Grafikon 2. Usporedba broja prevezenih vozila u razdoblju 2011. - 2016. po županijama	19
Grafikon 3. Prikaz broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu za razdoblje 2011. - 2016. po županijama.....	20

Grafikon 4. Usporedba broja prevezenih putnika u obalnom linijskom pomorskom prometu po županijama u razdoblju 2011. – 2016.....	21
Grafikon 5. Usporedba broja prevezanih putnika po godinama 2011. – 2016.....	31
Grafikon 6. Usporedba broja prevezenih putnika na brzobrodskim linijama 2011. - 2016.	32
Grafikon 7. Usporedba broja prevezenih putnika na brodskim (klasičnim) linijama 2011. - 2016.	33
Grafikon 8. Usporedba broja prevezenih putnika po mjesecima u 2016. godini	34
Grafikon 9. Usporedba broja prevezenih putnika na linijama 409 i 431.....	35
Grafikon 10. Usporedba broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije 2011. - 2016.....	38
Grafikon 11. Usporedba broja prevezenih vozila u obalnom linijskom pomorskom prometu Zadarske županije po mjesecima u 2016. godini.....	39